

ELSZÁMOLÁS

1

Egy héttel a balesetet követőleg Tamás állapota tovább romlott. Átszállították az intenzív osztályra. Édeskés szagú, tejfehér szobába került.

Rámeredt a fejénél lógó glukózos műanyag tasakra. Visszhangozva hallotta a sárgás-barnás folyadék csöpögését. Potty, potty. Ahányszor belecsöppent a szögletes gyűjtőbe, Tamás annyiszor pislogott. A kiszemelt csepp lassan elmerült, zölde árnyalatban játszott – így megkülönböztethette a többitől –, forgolódott, ütközött a nagy tumultusban. Lassan süllyedt a kivezető cső felé. Ellen-séges csepp, gondolta Tamás, hisz a többi rózsaszínű. Megrontja az egészségeseket. Emlékezett osztályfőnöke rongyosra koptatott tanmeséjére az egész kosár egészséges és az egyetlen rothadt almáról. Neki különösen sokszor emlegette, de Tamás csupán egy esetre emlékezett, amikor szünetben az összetekert Európa-térképpel emelgette a lányok szoknyáját.

A luciferi csepp ott cikázott a kivezető cső szájánál, próbálta zöldíteni a társakat. Pillanatra eltűnt, újra föl-bukkant, végül becsúszott. Tamás rettegve figyelte, mint zuhan, kiáltani akart a nővérnek, hogy zárja el a csapot, mert azonnal belerobog a vénájába, de csak táto-gott. A rózsaszínűek sorban kitérték az útjából, amely mégis elébe sodródott, azt úgy ütötte félre, mint dákó a biliárdgolyót. Centiméterekre volt a tütől, amikor Tamás elfordította a fejét, és behunyta a szemét, hogy ne lássa a pillanatot, amikor a gyilkos csepp a testébe ront. Robespierre érezhetett hasonlóan, amikor a másodperc ezredrészéig hallotta a guillotine susogását. A csepp belülről feszítette, égette Tamás vénáját, lassan haladt a szíve felé. Már a vállában bizsergett, Tamás visszafojtott lélegzettel várta az UTOLSÓ PILLANATOT. Most minden bűnéért, amit harminc éve alatt elkövetett, kötörést vállalt volna a legsötétebb bányában, csak hogy túlélje a zöld csepp támadását. Pedig csak azt nevezheti bűnnek, aminek tudatában van az elkövetésekor. Vele viszont

ilyesmi sohasem történt meg. Fölösleges hazugság, Tamáskám. Nem hazugság, magyarázkodás.

Milyen jó, gondolta Tamás, hogy létezik a hazugság, amelyhez véghelyzetben nyúlhat az ember, hogy elkerülje a kötörést. Másképp hatmilliárd ember órák alatt morzsákká csákányozná a Földet. Miért mindig csak az igazságot kell bizonyítani, igazolni kézzelfogható, megdönthetetlen tényekkel? A hazugságot elegendő kimondani.

A zöld csepp azonnal odaér.

Születésekor mindenkinek osztani kellene meghatározott mennyiségű hazugságot, ezzel gazdálkodhatna élete végéig. De kicsoda szavatolná neki, hogy az, aki ezt osztja, nem használja-e fel egyik saját magának kiosztott hazugságot arra, hogy a többieket eggyel megrövidítse?

A szöszi nővérke suhant be, ellenőrizte a Tamásba nyomott csöveket, huzalokat, és újabb műszereket kapcsolott rá. Idegesítette, ahogy az riszálta a fenekét, de nyögni sem volt ereje. Pedig szívesen maga mellé rántotta volna az ágyba. Elaludt.

Áruért küldték volt a szomszéd városba. Eleinte a beszerző intézkedett, Tamás csupán pakolta az árut, de egyszer egyedül is megkapta a hiánycikket. Azóta rászoktak. Olyan ártatlan pofával kunyerál, hogy a legdörzsöltebb raktárost is átejtí, magyarázta a beszerző az igazgatónak. Végül többet futkározott anyagért, mint az eszterga körül. Félúton lehettek, amikor őz ugrott a teherautó elé. A vezető kicsit jobbra rántotta a kormányt, hogy megcsapják, aztán vissza, de megcsúsztak a nedves burkolaton. Pontosan a fülke közepe ütközött a jegenyével. Tamás kirepült a szélvédőn. Arra még emlékezett, hogy víz állt az árokban. Itt elszakadt a film.

Bordatörés, lábtörés, horzsolások, kék foltok.

Nyilallt a mellkasa. Amíg aludt, elzárták a csapot a glukóz alatt. Szenvedett a hanyattfekvéstől. Ha egyetlen perccskére hasra fordulna, kibújna az életkedve. Biztosan kisebesedik a háta.

Félt visszapergetni horror-film álmát. Pedig azonnal kellene és aprólékosan, talán következtethet belőle. Rongyosra olvasta Krúdy Álmoskönyvét. Mindegyik eltétovázott másodpercben egy képkockával rövidül a film. A sok rákapcsolt készülék valamelyike igazán rögzíthetné

az álmát. Egységesített fordításával, értelmezésével az orvosoknak is egyszerűbb lehetne a gyógyítás, mert megmutatná a betegségek mozgatóit, gondolta Tamás. Mostani álmával Oscar-díjat nyerne. Valószínű, hogy Cortazár dulimanójához hasonló személytelen képződmény ül agya vágószobájában, aki az eltelt harminc év alatt rögzített jelenetekből embertelen fantáziával készíti számára az álmokat. A beteg, a kimerült ember örökké krimiket álmodik, s ezekben rendszerint őt üldözik.

A pizsamája teljesen átizzadt. Reménykedett, hogy Szöszike megmosdatja nedves szivaccsal. Szája elaszalódott. Vízre akart.

Eszébe jutott az a rémes hadgyakorlat, amelyet leszerelésük előtt két hónappal tartottak. Augusztusban Dobrudzsában. Teljes menetfelszerelésben, kongó kulacsokkal masíroztak már ötödik órája. Csupán a kötelességtudat hajszolta őket előre. Tamás várta, hátha valaki „elájul”, félrehúzzák, és megszabadul a gyötrelemtől. Utána ő következett volna. Viszont ha ő csinálja meg elsőnek, rásütik, hogy a leggyengébb. Patakhöz értek. A szélsők már lerogytak inni, az okosok előbb a kulacsukat merítették, ebben a pillanatban a hadnagy a levegőbe lőtt. Mindenki fölpattant, és dermedten figyelték a hadnagyot, aki táblát állított a mederbe: VIGYÁZZ! A VÍZ MÉRGEZETT! Tamás előzőleg a vízbe mártotta a zsebkendőjét. Tenyerében dédelgetve emelte a szájához, hogy kiszívja a nedvet belőle. Nyelvével a szájpadrásához nyomta a zsebkendő csücskét, amikor a hadnagy újra lőtt. Ijedtében, dühében a patakba hajította a zsebkendőt, hirtelen kibiztosította a fegyverét, és a terepjáró felé rohant. Az ötödik lépésnél valaki fölbuktatta.

– Azért lőtt, hogy induljunk, te marha! – suttogta félerősen a poros bakancs hangja Tamás mögött.

Este a sátorban fekvé minden izma remegett. Jellemtelen, szar alak vagy, Káll Tamás, ismételte magának. Semmi férfiasság nem tapadt hozzád a katonaságnál, hiába bújtál egyenruhába. Fél év után tudatosan edzette az akaratát, kitartását. Legtöbbször fogcsikorgatva. Meredek helyzetekben mindig jól döntött. Itt viszont, mivel a kimerültségtől csak ösztönösen működhetett a rációja, levizsgázott.

Azóta félt dönteni. Megvárta, amíg a Helyzet olyan szakaszba jutott, hogy önmaga kínálta a megoldást. A kínálás pedig örökké késett, vagy elmaradt. De erről csak ő tudott, mert addig magyarázta a mindenkori Helyzetet, amíg a környezete elhitte, hogy az ő ujjbegye alatt van a nyomógomb.

A nővérek gyakran váltották egymást, futottak.

A Barátja mindennap fél négykor érkezett. Negyedik generációs számítógép sebességével ömlesztette Tamásba a napi eseményeket, pletykákat. Tamás unta. Pedig izgatottan várta a Barátját, de amint az vigyorogva, jópofáskodva benyitott, azonnal fölidegesítette. Beköszön, megveregeti az ő vállát, és elmegy. Így képzelte el a látogatást. Nem a Barátja lénye idegesítette, hanem az irigység. Ő itt sorvadozik, amíg a haverok kint lubiccolnak. Szólni kellene, hogy ne jöjjön többé. Akkor viszont befalazza magát.

Ismét csöpögött belé a glukóz. A vacsorám, gondolta. Talán azokból a halakból préselték ki, amelyeket hét év alatt az étkezde szemetesvödrébe kotort, mielőtt visszavitte a tányérját. Könnyezésig figyelte a zöld tasakot, de hiába leste az újabb zöld cseppet.

Tamás sohasem préselt ki magából eredeti ötleteket, amiért szórakoztatóvá nyilvánították volna. Mégis mind egyik *beköppése* eredetiként robbant. Minden neki szimpatikus szavat, szójátékot elásott az emlékezetében, hogy ott szintetizálja őket, és kettőből-háromból gyúrjon egy újnak hatót.

Ha ő meghal, sokan összegyűlnek a temetésén. A fél vállalat biztosan. Ismerik, kedvelik.

A temetési ceremónia lényegtelen, kár a drága koporsóért, csipke-szemfedőért, zenekarért, mert a főszereplő úgysem élvezheti ezeket az extra szolgáltatásokat. A legdrágább koporsó is elrothad, a gyászzene pedig csupán arra való, hogy a hangulatosabban érkezőket az alkalomnak megfelelő kedélybe süllyessze.

Aktív részese akar lenni a saját temetésének. Nem oly értelemben, hogy megássa a sírgödrt, leszögezze a koporsóját, saját gusztusa szerint hantoljon, nem; de szívesen meghallgatná a gyászbeszédeket. Hogy megtudja, milyen Ember (volt) ő. Hézagos önértékelése követke-

tében úgy gondolta, elég, ha mindig csak jót akar. Akkor az, amit tesz, jó is. Mások ítélete irigység. Katonaságnál (érdekes, hogy az ottani fekete események folyamatosan özönlenek) gyűlölte a parancsot. Később pattant a főmérnök utasításaira. Talán a hangnemük miatt, gondolta Tamás. Vagy ő málladozott?

A halottasház mellett, a nagy gesztenyefáról figyelné a zokogó, könnyező, egykedvűen álldogáló gyásznépet. Ott gubbasztana, kedvenc uzsonnáját csámcsogná (vajjas kifli parizerrel), és gondolatban mindenkitől elbúcsúzna. Úgy, hogy felidézi az illetővel kapcsolatos legszebb és legrondább emlékét. Majd kér Szöszikétől papírt, ceruzát. Két részre osztja az ívet, fölírja a nevet, aztán néhány találó szóban az emléket.

A Barátja közvetlenül a koporsó mellett fog állni. Tíz éve ismerik egymást. Majd megszervezi a temetést. Sírhely, szállítás, koszorúk, gödör, búcsúztatók. Őérte úgysem alakul külön bizottság a temetés lebonyolítására. Mégis, a baleset miatt annyit elvárhat, hogy a vállalat saját halottjának tekinti.

Semmilyen jó vagy rossz emlék nem jutott eszébe a Barátjáról. Mindkét rovatba vonalat húzott. Értelmetlen ide sorolni a Barátját, akivel annyi mindent végigcsináltak. Rájött, hogy erre a lapra csak barátok vagy ellenségek kerülhetnek. Sem Barátnak, sem Ellenségnek nincs helye. Kapcsolataiból hiányzott a lavírozás. Mindenki az első benyomást értékelte, és amelyik tulajdonság győzött (akár 2:1 arányban), az került Tamás képzeletbeli skatulyájába. A papiros a két rovattal valótlan lenne.

Abszurd ötlet a gesztenyefáról mustrálgatni a gyásznépet. Pedig micsoda pánikot zúdítana, ha lekiáltana valamelyik ágról. Talárban, saruban, mefísztoí kacajjal.

Hé, ti ott! Ne susmorogjatok, figyeljetek!

Maga, hölgyikém, miért jött rózsaszínű kendőben?

Azt a salátacsokrot hoztátok a síromra?

A feleségedet hol hagytad? Derogál nagysámnak az esztergályos elkaparása?

Ne bőgjetek! Most hazudik! Rühelltem a családomat!

Örökké utáltál, ki hívott ide? Hátha elszakad a kötél, amikor leengednek?!

Ne forgolódj! Nincs kinek részvétet nyilvánítani!

Utolsó lehetősége, hogy bárkinek odamondogasson. Első lehetősége, hogy büntetlenül tehesse. De mi értelme, ha veszélytelen, ráadásul az illető ráhagyja. Illendőségből.

Szöszike libbent be, piros műanyag tállal, nagy, szögletes szivaccsal. Elzárta a csapot a vacsora alatt.

– Ideje, hogy megmosakodjunk – csiripelte Tamásnak, aztán leráncigálta róla a pizsamát.

Bárcsak én mosdathatnálak, gondolta Tamás, és utánozni próbálta a nevetést, de azonnal fölszisszent, mert a seb felrepedt az ajkán.

Szöszike észrevette.

– Egyelőre kár képzelegni, de nyugodjék meg, jó velem az ágyban.

Tamás úgy érezte, kihűl szégyenében. Behunyta a szemét, hogy ne lássa a nővért.

Újra kinyitotta, és a plafont bámulta, mert lehunytt szemmel a szivacs puha női kézzé alakult. Így összefoltozva, nyilalló sebekkel is lefelé tódult a vére. Sürgősen valami nagyon borzongatóra kellett gondolnia, hogy agya megváltoztassa a parancsot. A műtőasztalra képzelte magát, az orvos krómozott kalapáccsal újra eltörte a lábát, mert a csont ferdén forrt össze.

Szöszike megtörölte, felöltöztette Tamást, és kivonult.

Az apja hiányozni fog a temetésről. Barátja biztosan megtávirozza a hírt, ha még emlékszik a parányi szilágysági falu nevére.

Tamás élete az anyjába került. Alig egy órával élte túl a szülést. Igen, apám, próbálom átélni, milyen érzés lehetett egyidőben bejelenteni a születést és a halált. Hazabaktatni a temetésről az üres házba, és hallgatni az anyámból kiszökött élet bömbölését. Jó férj voltál, és falun elvéteve található odaadással imádtad anyámat. Talán azért, mert évek teltek el, amíg megfogantam. Anynyira szeretted Őt, hogy engem örökre megutáltál. Szerencsémre Rá hasonlítottam, másképp a kútba hajítottál volna. Az egyszerű, tanulatlan ember reakciójával.

A kapott verésekre alig emlékszem, biztosan azért, mert hétköznapivá süllyedtek, legtöbbször ki sem kellett érdemelnem. Szerencsémre (vagy szerencsédre) mindig

elhittem, hogy azt a verést megérdemeltem. Másképp elszököm, elfutok, megrúglak. A spártaiak csak tanulhattak volna tőled.

Tamásról csorgott a veríték. Elrontom Szöszike munkáját, gondolta. Az apja elleni *’accuse* furcsa könnyebbséget töltött belé. Mintha begyógyultak volna a sebei.

Otthagyjuk a temetést, apám, egy félreeső padra ülünk, és életünkben először beszélgetni fogunk. Minden-mindegy alapon. Kíváncsi vagyok, képes leszel-e rá. Nem bízom ebben a bátorságodban.

Sajnos, KERESTED bennem az elvetemültséget. Kopóként üldöztél, követtél, ha elmentem, beteges élvezettel ítélkeztél fölöttem.

– Keserves anya nélkül fölnevelni – magyaráztad a falunak. – Gazos a gyerek.

H a t e voltam, és nem anyám, akkor megmarkoltad a seprűt, pupillád kitágult, nyögtél, fújtattál, aztán csépegtél. A seprű a konyhaajtó mellett lógott a szegen. Nyelét a hátam, fenekem meg a lábam, cirokját az idő koptatta.

Volt titkom. Három is. Ugye, meglepődtél, apám? Igen, volt, hiába nézel olyan hitetlenkedve. Te sem lehetnél tökéletes.

Hatodikba jártam, tavasszal két hétre elutaztál a rokonaidhoz. Azért nem *rokonaink*, mert eldugtál előlük. Nehogy megfertőzzenek engem. Szombaton este elszöktem a bentlakásból, és az utolsó vonattal hazadöcögtem. A patak mentén osontam, sárban, éles köveken, kutyák futtattak. A házunk közelében belesúsztam a vízbe, derékig eláztam. Átbújtam a kerítésünk alatt, és *saját kulcsommal* (első titok) nyitottam ki a konyhaajtót. Leszakítottam a seprűt a szegről, s a kicsi fejszével gyújtóssá daraboltam a nyelét, aztán az egészet elástam az udvaron, a disznóól mögött (második titok). Ha nem hiszed, feltúrhatod a földet, valami biztosan maradt belőle. Gyerekfejjel időállónak képzeltem. Három órán át vacogtam az udvaron, mert félttem a lakásban egyedül. Az éjszakai vonattal visszaszöktem.

Kitörölhetetlenül emlékszem, milyen bugyután meredtél a csupasz szegre, amikor újra nevelni akartál a seprűvel. Annyira megzavarodtál a hiányától, hogy

eszedbe sem jutott, hogy én is eltüntethetem. Vagy vakon bíztál a nevelésedben? Hol rám, hol pedig az üres szegre néztél. Fél perc alatt kinevezted az utódját. A kenyérkosár fedelét.

Rejtekhelyem is volt (harmadik titok). A kapu mellett, a virágágyások sarkánál. A „gyerekségeket” kivered a kezemből. Üveggolyók, sípok, fakard, pisztolyféle, papír napszemüveg, gumi, botok, gombok, mind megsemmisültek a kezedben. Pedig nekem is kötődnöm kellett valamihez. Miért akartál idő előtt felnőtten gyúrni belőlem? Ha akkor elfogadod a természet sebességét, most nem gyűlölnék!

Elpusztított játszótársaimat pótoltam. Zacszóba, rongyokba csavarva ástam el őket a rejtekhelyemen. Fülledt nyári éjszakákon kimásztam az ablakon át az udvarra, és megküzdöttem a láthatatlan ellenséggel. Karddal, ököllel irtottam őket. Közben feszülten figyeltem a horkolásodat. Ha egy pillanatra is elhalkult, az ól mögém kuporodtam, és reszketve lestem az ajtót, nehogy kijöjj cigarettázni, vagy eszedbe jusson ellenőrizni az ágymat.

Szöszike kicserélte a kötéseket.

- Fáj! – sziszegte Tamás, és megrándult.
- Tudom, de muszáj kicserélni.

Nem, nem jön el a temetésre, megfogadta, hogy a feleségéé volt az utolsó, amelyre elment. A sajátjára úgymint viszik. Akkor meg minek foglalkozom veled, mi értelme a vádaskodásnak? Úgysem kér bocsánatot... De kinek kell a bocsánata?! Mégis ő jutott eszembe elsőnek.

- Mitől izzad annyira? – kérdezte Szöszike.
- Mi?
- Csuumvizes a pizsamája! Ha nem látnám, milyen rotytúl néz ki, azt hihetném, hogy rohangászik az ágy körül!

Tamás bólogatott.

A verések alatt azért nem szidtál, nehogy indulatodban kiejtsd az *anyád* szót. Röviden rám olvastad a vádat, aztán nyúltál a hóhérrért.

Elvált nőt hoztál a házba. Igazságtalanul nevezem *elvált nőnek*, mert engem szeretett. Habár ez relatív, mert nekem hiányzott az összehasonlítási alapom. Téged

csupán tisztelt, és vízszint alatt volt az élete, amikor ráakaszkodtál. Vagy ő rád? Most már megmondhatod. Nem azért szerettem, mert megvédett előtted, mert megsimogatott, mert érdekelt, hanem mert beszélgetett velem, valahonnan könyveket csempészett a házba, és neki bármit elmondhattam. Tudod te, mit jelent az, hogy BÁRMIT? Sokszor akartam anyámnak szólítani, de félttem. Úgy gondoltam, hogy akkor Anyám megjelenik álomban, és megszid érte.

Mostohának hoztad, vagy inkább Nőnek, magadnak, és végül hajszálon Anyám lett. Szerintem egy hét után már érezted, hogy ő soha nem fog engem megverni, leszidni, kínozni. Akkor meg hiába koptatja az ágyadat, és négy hónap után kidobta a házból. Fájt neked, hogy nem gyűlöl engem eléggé. Úgy képzelted, túl nagy vagyok már ahhoz, hogy eléggé gonosz lehess hozzám, ezért hoztad a házba. Nincs annyi gonoszság a világirodalomban, amennyit rám öntöttél, amikor először jött.

– Ezentúl itt lakik, Margit néninek szólítod, és ugrasz, ha szól hozzád! Mars tanulni, mert agyonverlek!

Emlékszem, bárányszemekkel nézett, talán kacsintott is rám. Szeretett, sajnált is, ezért elüldözted. Ribancnak, szajhának tituláltad, mert állítólag megcsalt. Az ablak alatt kuporogtam, nem láthattál a ládától, de azt hiszem, alig érdekelt, ki hallja. Ő zokogott, te ordítottál, csapkodtál, törted a vázakat, székeket. Én sem maradhattam ki a bűneiből. Mindent rám rakna, habos tortával etette, és a fő bűne: négy hónap alatt még a seggemre sem vert. Te nem vagy apa, te nem vagy apa, nincs is ilyen apa, színjáték az egész, suttopta.

Szerdai napon merészkedett el az utolsó bőröndjéért. Én reggel elszöktem, elbújtam a kicsi híd alatt, és vártam Rá. Lassan lépkedett, imbolyogva cipelte a bőröndöt. Amikor meglátott, letette, és mellém ült a parti kövekre. Először mertem Újmamának szólítani. Sírtam. Könyörögtem, zsaroltam, kiabáltam, toporzékoltam, hogy vigyen magával. Úgy, ahogy lát. Megingatni sem sikerült. Megpuszilt, elindult. Én utána, tovább magyaráztam, szaladgáltam előre-hátra.

– Indíts haza! – kiáltotta, és a falu felé mutatott. Belecsimpaszkodtam. Letette a bőröndjét.

– Ahová én megyek, ott neked még rosszabb lenne, mint apádnál!

– Hazudsz!

– Neked muszáj vele maradni. Ő az apád!

– És neki muszáj verni engem? Mert ő az apám?...

Ha megnövök, agyonverem!

Hallgatott. Elindultunk. Sokáig bandukoltunk így. Újra megálltunk, megpuszilt.

– Kérlek, menj haza!

– Nem, nem, nem!

Megint ordítottam, rángattam a blúzát. Letette a bőröndjét, és *pofon vágott*. A meglepetéstől sírni is elfelejtettem. Hazáig szaladtam.

Én most tudni akarom, apám, ki volt ő, mit csinált azelőtt. MOST mesélhetnél róla. Igaz, a halálom nem ok arra, hogy leülj velem beszélgetni.

Anyámmal semmilyen közös emlékem nincs, de rá nem is vagyok kíváncsi. Az elképzelésem róla biztosan torz, de így akarom megőrizni. Sohasem beszéltél róla. Környezetem anyáiból következtettem, mi az anya. Ki a jó, és ki a rossz anya. Így készült el a fantomkép.

Megnőttem, te pedig féltél ok nélkül, vagy már okkal is verni engem. Hátha elszaladok, és akkor vége az apai tekintélyednek. Még magad előtt is.

Elkezdtél inni. Hogy a maradék gátlásod decikbe fulladjon.

Kitaláltad, hogy a bentlakásban elkanászosodom, ezért ingáztattál. Hajnali fél ötkor keltem, este hatkor értem haza.

Fél évig bírtad a rumot, aztán bekrepiált a májad. Megtiltottam, hogy kihívják a gyámhatóságot, mert irtóztam az árvaháztól. Ne csodálkozz, erre is volt eszem. Csupán azért utáltad meg a szeszt, mert nem tompított el annyira, amennyire alattomoságodnak megfelelt volna.

– Elég! – kiáltotta Tamás.

Megfájdult a feje.

Szöszike rákapcsolta a glukózt. Vajon ez most a reggeli, vagy az ebéd? Szégyellte megkérdezni.

Aludni próbált. Az apja katonaképe menetelt a fehér falakon.

Szótlanul hallgattad végig. Legalább védekeztél, vitatkoztál volna velem. Miért tűrted, hogy mindezt rád fröcsköljem? Mindent eltúloztam. Kisgyerek szemmel ítélkeztem, ösztöneim alapján. Talán nem is volt ennyire rossz sorom melletted?! Azt mondd még meg, apám, miért dugdostál a rokonoktól? Szégyelltél? Féltél, hogy elvesznek tőled? Léteztek egyáltalán? Mintha emlékezne valami fényképre, ahol engem szorongattak. Vagy dacból, hogy bebizonyítsd, nélkülük is boldogulsz? Ne csupán epét ontsak rád: köszönöm, hogy bentlakásba küldtél. Ellenkező esetben teljesen elvadultam volna otthon. Így valami emberi is tapadt rám a diákközösségben. Miért hallgatsz, apám, mondj már valamit végre! Idegesítette a hallgatása, mintha ez hatásosabb lenne az ő indulatainál.

Érettségi után egy kézitáskába pakolta a holmiját, vonatra ült, és idejött dolgozni. Két hét múlva írt az apjának. Munkahely, cím, jól vagyok, Tamás. Később is csak képeslapokat küldött a megváltozott címével.

Három éve dolgozott, amikor egyik nap az apja várta a kapuban. Tamás meglepetésében majdnem örült. Kézfogás, tömondatok, feszengetés, udvariaskodás húsz percig, a portásfülke előtt toporogva. Egyszer te is hazajöhetnél pár napra, talán, vettem két tehenet, jól tejelnek?, nem nősz, fiam? te sem?, most mit csúfolkodsz, ezt érdemlem?, hagyjuk, van lakásod?, írtam, elkallódtok, várnak az autóval, falubeliek, akkor menj, apám. Kézfogás, vállveregetés.

Talán csak kemény, rátarti FÉRFIT akart nevelni belőle az apja, de egyszerű esze nem vitte más módszerre. Akkor ő igazságtalanul zúdította rá a vízesést? Ez lenne az a bizonyos lelkiismeret-furdalás? Tényeket, igazakat borított az apjára, a legapróbb mozdulatig, pillantásig. Vagy talán nyikorog az ítélete?

Ha eljön a temetésre, félrevonulnak, lassan lépegetve kerülnek a sírokat, padra ülnek, nézik egymást. Képtelen ezt az egészet még egyszer az apjára hordani. Tehát mégsem nevelte elég keménynek. Úgy mesélték, az anyja akaratgyenge, hallgatag volt. A falusi fényképész által agyonretusált, színezett esküvői képen kényszermosollyal, félénken nézett a lencsébe. Tamás az irigység hi-

tetlenkedésével nevezte hazugságnak a fényképek alapján megállapított *jellemző vonásokat*. Szerinte a gép kattánásának pillanatában megörökített arckifejezés alig jellemzi az illetőt. Így az Anyját sem.

Megszűntek a fájdalmai, a sebei pedig viszkettek a kötések alatt. A falubeli öregektől hallotta, hogy ilyenkor gyógyulnak. Könnyebben lélegzett, a háta sem húzta annyira. Rossz ómen, gondolta Tamás.

(Szerbusz, Tamás, szerbusz, Tamás, szerbusztok, esztergályosok gyöngyei, na, hogy érzed magad, mikor engednek haza, fene tudja, a nővérke csak három percet engedélyezett nekünk, azt is két tábla csokiért, hát persze, nem tudtátok, hogy másfél perc egy tábla, mindenesetre jó nő, mi újság a műhelyben, á, semmi különös, melóztatunk, és persze hiányzol, ha hiszed, ha nem, azóta nincs, aki egy rendes viccet elsüssön, savanyú a hangulat a baleset miatt, a főnököknek szaros a gatyájuk, Pirosász tata rajtakapta Öcsit Klárikával az asztalunkon, hihhi, jaj, ne haragudj, majdnem elfelejtettük, ezt neked hoztuk, köszi, tegyétek a vázába, mi ez a cső itt beléd, a kajám, na ne hülyéskedj, komolyan az, a sült kolbászt a nővérke elkobozta, pedig bent sütöttük, direkt neked, nem baj, visszakapjátok, ha mentek, már itt is van, hallom a csoszogását, LETELT A HÁROM PERC, jobbulást, majd még jövünk, szevasztok, kösz' a látogatást.)

Ne csupán a szépet és a jót, barátaim, kiált majd le a gesztenyefáról. Illetlenség, szólnának vissza az el nem ájultak. Akkor ő látványosan lemászik, nekidől a koporsónak, és elharsogja, hogy imád lustálkodni az ágyban, utál takarítani és mosni, szemtelen, amit ő kijelent és csinál, az TÖKÉLETES, lobbanékony, de nem haragtarató, hiú, a szeretkezésben perverz, ráadásul pénzéhes. Ennyi elég, mert a többi dicsekvő önpocskondiázás lenne. Fölösleges áltatni a gyásznépet.

Barátja naponta menetrendszerűen jött, három percet ült az ágy szélén. Híreket ontott, pletykált.

Fejét rá, hogy a Lány utolsónak érkezik a temetésre (az ő esetében ez egy blőd fogadás). Fekete szoknya, fehér blúz, kalap, sírástól vörös szem, megduzzadt, piros orr, reszkető kéz. Egész megjelenése kétéves szerelmük

túlértékelése lenne. Tamás megtiltotta, hogy beengedjék hozzá a Lányt. Üzent a Barátjával, hogy tilos a látogatás. Éjszakákon át bőgne összefoltozott szerelme látványától. Nem akarta, hogy ilyen kiselejtezett állapotban lássa.

Tamás sohasem falta a nőket, de fél évnél tovább egyik sem maradt meg. A nagyon fiatal és a túl öreg meglegedett a kalanddal, a korosztálya pedig sürgősen esküvőt követelt, nehogy vénlány maradjon.

A sokadik sör után valaki szóba hozta, hogy a Lány pár hónapja öngyilkosságot kísérelt meg, ki tudja, miért. Találgatták az okát, aztán ráuntak a témára. Erre kíváncsi vagyok, súgta Tamás a Barátjának, igazi egzotikum lehet. A strandon egyszer a Lány mellé telepedett a társaság. A többiek úsztak, Tamás maradt.

Tamás úgy képzelte, kideríti az öngyilkossági kísérlet okát. A Lányt persze ejti, a társaságnak pedig nagyképpen leadja a sztorit. Ahogy a nagykönyvekben megírták, egy hónap alatt belebolondult. Halkságába, szerénységébe, ragaszkodásába, később pedig ölelkezésének vadságába. Tamás magukra csodálkozott, hogy ilyen lenne a szerelem? Sokkal magasztosabbnak, különlegesebbnek képzelte el, ami minden ember életében csak egyszer bújik elő. Ő pedig pontosan olyannak érzi magát, mint két vagy három évvel ezelőtt.

Naponta sulykolta a kérdés, hogy egy ilyen kiegyensúlyozottnak mutató lány miért akart öngyilkos lenni. Szerelmi csalódás, családi ok, terhesség? Ez zavarta a munkájában, az evésben, a villamoson, a moziban, fürdéskor és ébredéskor, de leginkább szeretkezés közben. Mintha valami hideg, halálszagú masszával fonódna össze, amely bármelyik pillanatban semmivé olvadhat alatta, csókja orvosságízű, lihegése pedig a NAGY TITOK acsarkodása a vergődő kíváncsisággal. Hetente újabb és újabb variációkat, magyarázatokat ötlött ki magának.

Másfél év után rákérdezett. A Lány azonnal sírni kezdett:

– Ha meg akarsz tartani, ezt soha többé ne kérdezd!

Ha meg akarsz tartani, akkor elmondod! – kontrázott volna Tamás, de inkább hallgatott. Zsarolással nem kötelezheti.

Azt hitte, hogy ha most sem tudja meg, akkor ordítani fog, álmatlan éjszakák gyötrik. Ehelyett teljesen megnyugodott. Hát jó, gondolta Tamás, te óhajtottad. Megcsókolta a Lány homlokát, és otthagya a kapuban.

Szerelmük biológiai szükségletté süllyedt. Amíg nem találok jobbat, megteszi Ő is alapon. Nem. Jobb így, hogy ő. Azért Tamásban is csobogott még kétujjnyi érzelem, ami fele rész kíváncsiságból (hátha mégis elmeséli, és akkor mindent visszacsinálhatunk), fele rész különködésből állt (kevesen hetyegnek öngyilkosságot kísérelt lányokkal). Azzal szórakozott, hogy vadászta a Lány szavaiban, mozdulataiban a terheltség jeleit. A Lány többször visszakérdezte, hogy miért bámulja olyan oligofrénül az ő arcát.

A kórházban kétszer álmódott a Lánnyal. Repülőszőnyeggel üldözték őket a sivatagban, könyvekből házat építettek, aztán a betűk szétrágták az egészséget, úsztak a Marosban, amely hirtelen kiszáradt, és ők hason fekvé kapálóztak a pocsolyában, húsevő hangyák támadták meg őket. Összetapadt torokkal ébredt, és azonnal visszapergette őket, hogy rögzítse és valamikor elmesélhesse a Lánynak.

A baleset óta érzi, hogy nem számít a NAGY TITOK, szüksége van a Lányra. Vagy csak most, a kórházi magányban? Holnap szól a Barátjának, hogy küldje be a Lányt. Ha majd elmondja neki ezeket az álmokat, talán bizalmassá válik, és lesz bátorsága elmesélni, hogy miért.

Vagy ha mégsem, akkor a temetésen. Amíg a koporsót a sírhoz kísérik. Kézenfogva andalognának (a Lány imádott így sétálni), suttogva beszélgetnének, ettől a közöttük terpeszkedő köd is lecsapódna.

– Sohasem voltam szerelmes beléd – duruzsolja alig hallhatóan, és megfogja a Lány kezét.

– Szerelmes vagyok beléd – válaszolja könnyezve.
– Megyek utánad.

(Micsoda Gertrudis lenne belőle!)

– Nem! – kiáltja. – Nem! Megtiltom!... Ezúttal sikerülne.

– Miért!

– Mert AKAROD! Azt hiszem, *akkor* nagyon is kiszámítottad a dózist!

– Cinikus vagy és önző!... Miért kellettem neked? Ha csupán a testemet akartad, különbet találhattál volna! Olcsóbban!

– Semmit sem tudok rólad! Ismerősnek való, felületes dolgokat.

Megizzadt. Legszívesebben letépné magáról a drótokat, csöveket, és hasra fordulna. Ha belehal, akkor is. Hozzánőtt az ágyhoz, együtt lélegzenek, talán a vére is a fehér csöveken át kering. A lába rettentően viszketett a gipszkötés alatt. Minden percben várta, hogy elvigyék, valamilyen csodatevő, villogó gépezet alá tolják, ahonnan pillanatok múlva gyógyultan kibújhat, házáig szaladhat. Grigorszhoz hasonlította magát, aki törpévé zsugorodott a vezeklésben, érte jöttek, és visszanyerte emberi formáját. De ő nem kiválasztott, esetleg a balsorsé.

(Üdvözlöm, Káll, jó napot, Főmérnök úr, na, hogy érzi magát a mi kis betegünk, rosszul, remeg a kezem, szúr a tudóm, á, semmiség, pár nap alatt rendbe jön, csak türelem, ifjú barátom, biztosan a bordái rakoncátlankodnak, tegnap az anyósomat is behozták, veseroham, gondoltam, magát is meglátogatom, a barátja mondta még a hét elején, melyik kórteremben fekszik, mindenki tőle érdeklődik, nincs szüksége semmire, ifjú barátom, a főorvossal együtt teniszezek, majd beszélek vele, nem kell, dehogynem, bízza csak rám, ifjú barátom, örülök, ha segíthetek, majd küldök pár szál virágot a vázába a vállalat kertjéből, látom, ezek elhervadtak, ki csoszog így a folyosón, a nővérke, LETELT A HÁROM PERC, igen, köszönöm, kedves, hát akkor minden jót, ifjú barátom, viszontlátásra, ‘szlát.)

Ellenségei előtt bezárná a temetőkaput. Tamás sohasem bízott emberismeretében, csak azokat nevezte ellenségnek, akik egyértelműen kimutatták. Az álarcok, mézeskedések, előre csomagolt tüskék megtévesztették. Erre sokszor ráfizetett.

Olyasfajta detektoros kapu kellene, mint a repülőtereken, amely sívítva jelzi a fémet az alatta áthaladó(ba)n. Ő lustálkodhatna a halottasházban, ultizhatna a sírásókkal, és bioáramok útján a kapu jelezné az *ellenség* közeledtét. Ő viszont visszajelezne az örnek, aki haza-

küldené őket meg a muszájból-jólneveltségből gyászolókat. Igaz, az ő temetése fényévnnyire van az igazgató lányának az esküvőjétől, ahova tolongtak a nyalizók. Előnytelen virágot helyezni az ő sírjára. Akkor meg le-szerelheti a detektoros kaput.

Mintha kuszálódna a gondolatai. Ez lenne ő? Ennyire rosszmájú? Az olvadtvaj Káll Tamás? Ha máshol nem, de Dante poklában neki is jutna hely. A langyosoknál.

Néha, utcán lödörögve, villamosra várva, unalmában elmélkedett. Remélve, hogy képes eredeti gondolatokat megfogalmazni. Inkább ambícióból, hogy bebizonyítsa önmagának: csupán józanság és idő kérdése valamilyen világrengető filozófia kiagyaltása. Ilyenkor a banális következtetések súlyos mondanivalókká duzzadtak. Tamás nem akart sem cikket, sem könyvet írni ezekről. Barátjával beszélgetve olyasmire terelte a szót, hogy ezeket a *gondolatokat* beleszőhesse. Figyelte a hatást. Barátja nem kapta föl a fejét, nem kérdezett vissza, és nem cupogott elismerőleg, ahogyan Tamás elvárta.

(Jó napot, Káll, szentég, igazgató úr, hát hogy s mint, végtelenül sajnálom az esetet, de fel a fejjel, maga egy rámenős karakter, ne is beszéljen, látom, nehezére esik, nyugodtan hunyja le a szemét, tudom, így is hall engem, mindannyian visszavárjuk, első munkanapján, kérem, keressen meg az irodában, ...arra ...nem lesz ...alkalom, ismételje meg, kérem, nem értettem, terveim vannak magával, de a hely alkalmatlan ezt megbeszélni, a Barátja kint áll a folyosón, majd bejön, ...tervek, röhögnöm kell..., hogy mondta, kedves Káll, ki csoszog itt így, LETELT AZ EGY PERC, köszönöm, drága, akkor mentem is, az egész üzem nevében jobbulást kívánok, viszontlátásra, 'ra.)

A szomszédos kórteremben valaki kiáltott. Tamás megrázkódott. Maradj, Barátom, akarta mondani, de az ajka nem engedte. Egymást nézték. Tamás tejüvegen át, a Barátja nedvességén át.

– Humbuk az egész. Ne dőlj be nekik, Tamás!

Tamás mosolyfélét erőltetett. Felváltva szorongatták egymás karját. Barátja optimistán, Tamás mint a viharban hanykolódó mentőcsónak SOS jelzése.

Megveregette Tamás hasát, és kiment a folyosóra. Lerogyott egy székre. Fejét a falnak támasztotta. Zsibbadt az arca. Kihallatszott a szívverést mutató készülék bipe-lése. Valakit letakarva toltak a lengőajtó felé. Bip, bip. Vajon hányadik reggel óta? Bip, bip. Inkább bent ma-radt volna. Igaz, csak izgatná a jelenlétével. Bip, bip. Úgysem képesek beszélgetni. Bip, bip. Tilos is. Bip, bip. Mennyi ideje ülhet a folyosón? Bip. Bip. Senki sem za-varja el innen? Bip, bip. Pedig mesélnie kellene Tamás-nak. Bip, bip. Mondjuk halászatról, az biztosan felvidí-taná. Bip, bip. Holnap bejön a Lány. Mekkoraát sikított örömében. Bip, bip. Majd mennek a Marosra, a híd alá. Micsoda halakat fognak! Bip, bip. Eszébe jutott, milyen félenken topogott Tamás a személyzeti iroda előtt. Bip, bip. Ő akkor mecénási hangulatban volt, és alaposan ki-kérdezte, amíg kitöltötték a munkakönyvét. Bip, bip. Az-tán valahogy összeragadtak. Biiiiiiiiiiii.....